

Nefndasvið Alþingis
b.t. umhverfis- og samgöngunefndar
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 11. mars 2024

Efni: Umsögn Samtaka iðnaðarins um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjarskipti, lögum um íslensk landshöfuðlén og lögum um Fjarskiptastofu, fjarskipti o.fl. (fjarskipti, skráning o.fl.), 205. mál

Samtök iðnaðarins (hér eftir „SI“ eða „samtökin“) hafa tekið til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjarskipti, lögum um íslensk landshöfuðlén og lögum um Fjarskiptastofu, fjarskipti o.fl. (fjarskipti, skráning o.fl.), 205. mál. Í umsögn um frumvarpið í meðferð umhverfis- og samgöngunefndar Alþingis hefur háskóla-, iðnaðar-, og nýsköpunarráðuneytið (hér eftir „ráðuneytið“) lagt fram umtalsverðar tillögur til breytinga á frumvarpi ráðherrans. Samtökin hvetja umhverfis- og samgöngunefnd til þess að vísa frumvarpinu aftur til ráðuneytisins þar sem frumvarpið hefur ekki verið fullklárað þegar það var lagt fram. Einnig er rík ástæða til að vísa frumvarpinu aftur til ráðuneytisins í ljósi þess að Evrópugerðin sem frumvarpið byggir að hluta til á er enn til skoðunar innan EES.

Samtökin telja að með þeim breytingum sem lagðar eru til á lögum nr. 54/2021 um íslensk landshöfuðlén yrðu settar óeðlilegar og meira íþyngjandi kröfur á skráningaraðila en gengur og gerist í öðrum löndum Evrópu. Í umsögn um frumvarpið er að finna minnisblað ráðuneytisins þar sem greint er frá því að umræddri lagabreytingu sé í raun ætlað að vinna í haginn vegna þeirrar þróunar sem á sér stað í regluverki Evrópusambandsins um netöryggi sem muni koma til framkvæmda hér á landi í gegnum EES-samninginn á næstu misserum.

Vísar ráðuneytið í þessu sambandi í NIS 2 netöryggistilskipunina sem mun taka gildi meðal aðildarríkja Evrópusambandsins í lok október 2024. Samkvæmt þeirri tilskipun ber skráningarstofum höfuðléna að halda utan um upplýsingar sem nauðsynlegar eru til þess að hægt sé að bera kennsl á og hafa samband við tengiliði ábyrgðaraðila lénsheita. Í tilskipuninni eru útlistaðar með nákvæmum hætti þær skráningarupplýsingar sem til þurfa að koma svo unnt verði að bera kennsl á og hafa samband við ábyrgðaraðila lénsheita. Samtökin benda á að nú þegar er vinna við skoðun gerðarinnar í gangi hjá EES-ríkjunum og telja því ótímabært að ráðast í lagabreytingar áður en þeirri vinnu lýkur eða áður en endanleg ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar lítur dagsins ljós.

Það skýtur skökku við að ráðuneytið, á þessum tímapunkti, ráðist nú í lagabreytingar á því regluverki sem óhjákvæmilega mun koma til framkvæmda hér á landi á næstu misserum eða í síðasta lagi á árinu 2025, eins og um getur í minnisblaði ráðuneytisins.

Þá gera samtökin einnig athugasemdir við eftirfarandi efnistöð frumvarpsins.

Krafa um skráningu raunverulegs eiganda léns

Í tillögum ráðuneytisins við breytingum á drögum að stjórnarfrumvarpi er lagt til að innleidd verði ný orðskýring um „raunverulegan stjórnanda“ léns og samhliða því lögð sú krafa á skráningarstofur að fylgjast með og uppfæra hver teljist „raunverulegur stjórnandi“. Í núgildandi lögum nr. 54/2021 um íslensk landshöfuðlén, sem sett voru fyrir tveimur árum er þess krafist að skráður sé réttihafi fyrir léni sem með réttu á að teljast raunverulegur stjórnandi lénsins, ábyrgðaraðili á léninu og svari fyrir starfsemi sem því er tengd. Með þessu er ætlun ráðuneytisins að sporna gegn því að aðili skrái lén sem sé í raun stjórnað af öðrum en réttthafanum sjálfum og með því herða regluverk til þess að mæta þeim fjölda mála eða atvika sem tengjast einhvers konar svikastarfsemi á netinu.

Samtökin taka undir mikilvægi þess að stjórnvöld reyni að sporna gegn netsvikum. Hins vegar er óljóst með hvaða hætti þessi íþyngjandi krafa á skráningaraðila eigi að leysa þann vanda. Bent er á að ef um raunverulegan brotavilja er að ræða þá verða að teljast litlar líkur á því að „raunverulegur stjórnandi“ skrái sig af sjálfsdáðum.

Þá verður það að teljast óraunhæft með öllu að ætla skráningarstofu það hlutverk að ganga úr skugga um að skráningaraðili sé í raun og veru raunverulegur stjórnandi. Samtökin telja að þetta verkefni eigi alfarið að vera í höndum lögregluvalda eins og núgildandi lög gera ráð fyrir. Hins vegar er nauðsynlegt að nefna að skráningarstofur hafa engan hag af því að svikalén séu skráð undir þeirra hatti en sinna enn fremur frumkvæðiseftirliti þegar kemur að tilvikum þar sem fjöldi léna er skráður á sama tíma undir .is, að því er virðist af svokölluðum „bot“ sem augljóslega eru ekki ætluð til lögmætrar starfsemi hér á landi.

Reglur um skráningu léna

Í tillögum ráðuneytisins er einnig lagt til nýja 3. mgr. 9 gr. í stað þeirrar sem um getur í stjórnarfrumvarpi. Þar er meðal annars gerð sú krafa að heiti léns skuli ekki vera til þess fallið að skaða orðspor landsins, tengjast refsiverðri starfsemi eða brjóta gegn gildandi lögum. Í þessari nýju grein er lögð til sú krafa á skráningarstofur að þær beiti huglægum mælikvörðum við ákvörðun um skráningu á heiti léna. Óraunhæft er að leggja til að starfsfólk skráningarstofa beiti huglægum mati á því hvað gæti verið til þess fallið að skaða orðspor landsins og hvenær heiti léns gæti tengst refsiverðri starfsemi eða brjóti gegn gildandi lögum.

Með 4. gr. laganna er lögð sú skylda á skráningarstofu að verða við beiðni lögreglu, Fjarskiptastofu, netöryggissveitar og Persónuverndar um að upplýsa hver sé réttihafi léns og tæknilegur tengiliður þess og raunverulegur stjórnandi samkvæmt skráningu í réttthafaskrá.

Rökstuðningur ráðuneytisins fyrir þeirri skyldu er að **ekki hafi verið hægt að ganga að því vísu að fá þessar upplýsingar frá skráningastofum hér á landi**. Samtökin gera athugasemdir við þennan rökstuðning ráðuneytisins. Hér er um að ræða alvarlegar ávirðingar í garð skráningarstofa og ábyrgðarhluti þegar ráðuneyti heldur slíku fram án haldbærra raka.

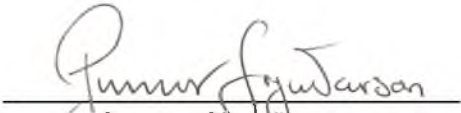
Samtökin hafa fengið þær upplýsingar frá skráningarstofunni ISNIC að stofan hafi aldrei staðið í vegi fyrir því að veita yfirvöldum hvers kyns nauðsynlegar upplýsingar.

Eins og að framan greinir óska SI eftir að málið verði tekið úr nefnd og sent til frekari samráðs og vinnu innan ráðuneytisins. Óljóst er hvað liggur fyrir nefndinni, stjórnarfrumvarp ráðherra eða tillögur ráðuneytisins að breytingum á því stjórnarfrumvarpi. Þá er mikilvægt að færð verði skýrari rök fyrir því að sum atriði sem lögð séu til þurfi yfirhöfuð að vera lögfest. Sem fyrr segir telja samtökin jafnframt að ofangreint frumvarp gangi mun lengra en gengur og gerist í öðrum löndum og þekkja ekki dæmi um að svo víðtækar reglur um lénaskráningar séu lögfestar í öðrum ríkjum Evrópu.

Líkt og fram kemur hér að ofan þá stendur yfir vinna innan sameiginlegu EES-nefndarinnar um innleiðingu NIS 2 netöryggistilskipunarinnar sem mun taka gildi meðal aðildarríkja Evrópusambandsins í október á þessu ári. Sú fyrirætlan ráðuneytisins að vinna í haginn fyrir þeirri þróun sem á sér stað í regluverki Evrópusambandsins er að mati samtakanna ekki skynsamleg. Eins og ráðuneytið greinir sjálft frá þá mun það regluverk koma til framkvæmda hér á landi á næstu misserum og skýtur því skökku við að hér sé verið að innleiða einstakar gerðir tilskipunarinnar, með mun meira íþyngjandi hætti en annars staðar.

Þá er einnig vert að benda á 16. gr. laga nr. 54/2021 um íslensk landshöfuðlén sem kveður á um Fjarskiptaráð sem starfar samkvæmt lögum um fjarskipti og skal jafnframt gegna hlutverki fagráðs um lénamál og vera ráðherra til ráðgjafar um slík mál. Í samtölum við skráningastofu kannast enginn við að hafa verið boðaður á fund ráðsins né heldur að ráðið hafi fjallað um þessi mál. Furðu sætir að málið hafi ekki verið tekið fyrir á þeim vettvangi sem það á heima, lögum samkvæmt.

Virðingarfyllt,
f.h. Samtaka iðnaðarins

Gunnar Sigurðarson,
viðskiptastjóri á iðnaðar- og hugverkasviði